

SLOBODAN KAŠTELA, član suradnik HAZU Primljeno: 07.02.2007.
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Zagreb Prihvaćeno: 03.05.2007.

**IZLAGANJE PROF. DR. SC. SLOBODANA KAŠTELE
NA PREDSTAVLJANJU ČASOPISA RADOVI 16/17,
VARAŽDIN, 14. LISTOPADA 2006.**

**Poštovani slavljeniče,
uvaženi akademici, gospođe i gospodo,**

Čast mi je i zadovoljstvo da danas pred ovim uvaženim skupom, predstavim časopis *Radovi* Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije u Varaždinu, knjiga 16-17. Prvi broj ovog časopisa tiskan prije punih dvadeset godina svo to vrijeme ostao je vjeran zamisli svog prvog urednika akademika Andre Mohorovičića, da će objavljivati rezultate znanstvenih istraživanja s područja prirodnih i društvenih znanosti, umjetnosti i kulture vezanih uz teritorij sjevernog dijela Hrvatske. Osim spomenute, ovaj je časopis ostao vjeran još jednoj, rekao bih hvale vrijednoj orijentaciji, prema kojoj će pojedini brojevi biti posvećeni obilježavanju obljetnica istaknutih znanstvenika ili umjetnika koji su svojim cjelokupnim radom zadužili Varaždin i njegovu širu okolicu. Tako je knjiga 10-11 *Radova* varaždinskog Zavoda tiskana 1998. bila posvećena 85. obljetnici života akademika Andre Mohorovičića, dugogodišnjeg voditelja Akademijinog zavoda u Varaždinu, čovjeka kojeg se uvijek rado sjećamo i kojeg je Grad Varaždin smatrao istinskim prijateljem i osobom koja je jako zadužila ovaj kraj, dajući nemjerljiv doprinos njegovoj valorizaciji i prezentaciji u zemlji i svijetu.

U skladu s tom praksom, ovaj dvobroj *Radova* posvećen je obilježavanju velikih obljetnica akademika Miroslava Šicela o 80. obljetnici života i 55 godina stvaralaštva. Časopis sadrži životopis Miroslava Šicela, rođenog Varaždinca, istaknutog istraživača i povjesničara hrvatske književnosti posljednjih dvaju stoljeća i predgovor iz pera njegovog sadašnjeg nasljednika na katedri novije hrvatske književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc.

Krešimira Nemeca te ukupno 21 znanstvenu raspravu. Prvih stotinjak, od ukupno 308 stranica *Radova* koji predstavljam, posvećeno je životu i znanstvenom djelu akademika Miroslava Šicela. Radi se o deset priloga čiji su autori dugogodišnji suradnici i prijatelji profesora Šicela, a izlagani su na današnjem znanstvenom kolokviju te objavljeni i u posebnoj ediciji koju će predstaviti akademik Nikola Batušić.

Zbog toga je moj zadatak znatno jednostavniji i lakši, budući ću nešto kazati samo o preostalim 11 priloga koji su tematski vrlo različiti (obrađuju teme iz povijesti, povijesti umjetnosti, glazbi, vinogradarstvu te matematici), ali im je zajedničko obilježje da svaki predstavlja vrijedan znanstveni doprinos određenom području. Isto tako velika većina priloga, što je i razumljivo, odnosi se na grad Varaždin i njegovu okolicu. Spomenut ću još jednu specifičnost ovih *Radova*, tj. činjenicu da su čak četvorica od ukupno 11 autora koje predstavljam (Andre Mohorovičić, Lovro Županović, Vladimir Maleković i Tonka Pančić-Kombol), danas nažalost pokojnici. To je svojevrsno upozorenje, pa i poziv mlađim autorima na intenzivniju suradnju s našim časopisom, nego što je to do sada bio slučaj. Dozvolite mi da sada ukratko podsjetim na rasprave koje su objavljene u *Radovima*.

Prije svega želim upozoriti na vrlo opširan i nadasve dokumentirani članak akademika Petra Strčića pod naslovom *Josip Juraj Strossmayer danas*. Riječ je o dopunjenom priopćenju koje je autor izrekao na predavanju održanom prošle godine u Gradskoj knjižnici i čitaonici *Metel Ožegović* u Varaždinu, a u povodu 190. obljetnice rođenja i 100. obljetnice smrti Josipa Jurja Strossmayera đakovačkog biskupa, utemeljitelja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, hrvatskog političara i prosvjetitelja. Ova rasprava dio je većeg broja novih priloga znanstvenoj i stručnoj revalorizaciji biskupova životnog puta i njegovog djelovanja na više područja – nacionalnome, rodoljubnom, crkvenom, političkom, kulturnom, obrazovnom i gospodarskom.

Sljedećih šest priloga obrađuju različite teme iz povijesti umjetnosti. U prvom članku *Umjetnost i kultura baroka – povijesni okviri pojave baroka*, Andre Mohorovičić navodi sažetu naznaku pojave baroka kao kreativnog i stilskog fenomena, s posebnim osvrtom na pojavu i razvoj te značenje baroknog stvaralaštva u urbanom razvitku i arhitektonskom oblikovanju stilske fizionomije grada Varaždina. Ovo je, prema našem saznanju, jedan od zadnjih radova akademika Andre Mohorovičića.

- *O izvorima za glazbeni barok u Varaždinu* piše muzikolog Lovro Županović, koji u ovom tekstu spominje pet mogućih izvorišta glazbenog baroka u baroknom gradu. *O hrvatskoj glazbi i glazbenicima u leksikografskom radu Ivana Kukuljevića Sakcinskog*, piše Dubravka Franković, koja u svom prikazu izlaže tri osnovne teme: glazbene ličnosti, Kukuljevićeve izvore i metode te glazbeno nazivlje, a Vladimir Maleković u tekstu *Hrvatska pavlinska redo-*

zajednica i barok u Varaždinu upućuje na veliko značenje umjetničkog stvaralaštva pavlina za barok u Varaždinu.

O povijesnoj jezgri Varaždina, u kojoj se nalaze monumentalni barokni samostani s crkvama najznačajnijih katoličkih redova, Isusovaca, Franjevaca i sestara Uršulinki, više se može saznati u članku Đurđice Cvitanović *Samostanski kompleksi u povijesnoj jezgri Varaždina*.

Velimir Ivezić piše o konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima *Propovjedaonica Franjevačke crkve sv. Ivana Krstitelja u Varaždinu iz 17. stoljeća*, a Tonka Pančić Kombol o *međusobnom odnosu kulturnog nasljeđa i turizma*. Ona potvrđuje da su kultura i turizam u Europi usko povezani, pa je na globalnoj razini Europa uvijek imala dominantno mjesto u međunarodnom turizmu zbog bogatog kulturnog nasljeđa.

Zanimljiv prikaz iz gospodarske povijesti nalazimo u prilogu Hrvoja Petrića koji na primjeru Koprivnice analizira gospodarske prilike na pograničnom području u 17. stoljeću. Prema mišljenju autora pogranični položaj pretvorio je Koprivnicu u svojevrsna vrata iz Osmanskog carstva u prostor pod habsburškom upravom i u obrnutom smjeru.

Posebno bih želio ukazati na još jedan rad iz gospodarske povijesti o temi, koja je često bila na margini istraživanja, a odnosi se na *vinogradarstvo grada Varaždina u srednjem vijeku* autora Srećka Ljubljanovića. Na temelju raspoloživih povijesnih izvora, autor se bavi opsegom vinogradarske proizvodnje, prihodima od nje, društvenim odnosima u vinogradarstvu te nemalom ulogom vina u javnom i privatnom životu Varaždina, Varaždinaca i stanovništva gradskog područja uopće. Ovaj opsežni članak tretira vinogradarstvo grada Varaždina u srednjem vijeku, tj. od vjerojatnih početaka u XII. st. do 1526.

Pri samom kraju spominjem rad Ivana Lončara iz područja matematike koji se tematski bitno razlikuje od ostalih članaka, s jedne, ali s druge strane potvrđuje uvjerenje i praksu redakcije prema kojoj je ovaj časopis otvoren za sve vrijedne priloge iz bilo kojeg područja znanosti i umjetnosti.

Dozvolite mi na kraju da u ime Uredničkog savjeta zahvalim svim autorima, zatim suradnicima na pripremi ovog broja *Radova*, prvenstveno tehničkim urednicima Ivanu Grabaru i Eduardu Vargoviću, lektorici Bosiljki Paski, Varaždinskoj županiji na novčanoj potpori te *Tiskari Varteks* koja je u rekordnom roku tiskala i uvezala ne samo *Radove* već i prigodnu ediciju sa današnjeg znanstvenog kolokvija.

Ove dvije knjige naše su skromno priznanje i poklon akademiku Miroslavu Šicelu za njegovo veliko književnoznanstveno djelo i poticaj za nastavak dosadašnjeg rada. Našem dragom prijatelju i slavljenuku, kojeg sam kao svog mladog gimnazijskog profesora upoznao prije punih 50 godina i prema kojem gajim osjećaje iskrenog poštovanja i uvažavanja, želim još puno zdravlja i osobnog zadovoljstva.